

PLATO

Informacja prasowa
14. lipca 2025, Ostrawa, Czechy

Kino Kosmos. Dorota Jurczak. Klucze. Galeria PLATO rozpoczęła główny sezon wystaw

Międzynarodowa wystawa poświęcona fenomenowi Trzyńca i okolicy, inspirowana futurystyczną architekturą miejscowego kina, indywidualna prezentacja polskiej artystki Doroty Jurczak oraz druga część interaktywnego projektu *Klucze* tworzą podstawową ofertę głównego sezonu wystaw w ostrawskiej galerii sztuki współczesnej PLATO. 28 maja 2025 roku w PLATO otwarta została nowa wystawa zbiorowa *Kino Kosmos*, wystawa Doroty Jurczak *Pyk, Sciak etc.*, a także prezentacja wyboru prac odwiedzających galerię pn. *Klucze, ja i świat*. Wystawy będzie można zobaczyć do 26 października 2025.

Kino Kosmos

Punktem wyjścia dla wystawy *Kino Kosmos* jest obiekt kina o tej nazwie w Trzyńcu i szczególne znaczenie tego wyjątkowego modernistycznego budynku. „Obraz konkretnego kina w konkretnym miejscu, naszym zdaniem jednym z najciekawszych regionów Republiki Czeskiej, na wystawie przekształca się w platformę do głębszej refleksji na temat przestrzeni, pamięci, dialektu i wszechświata” – tak o temacie wystawy mówią jej kuratorki Daniela i Linda Dostálkové.

Wykorzystując prace audiowizualne, rzeźbiarskie i fotograficzne **Vladimíra Bichlera**, **Andreeasa Greinera**, **Stéphanie Lagarde**, **Rudolfa Štafy**, **Markéty Žáčkovéj** oraz trzech duetów artystycznych **Persijn Broersen & Margit Lukács**, **Calla Henkel & Max Pitegoff**, **Selmeci Kocka Jusko**, kuratorki oferują nową perspektywę myślenia o związkach pomiędzy filmem, językiem, środowiskiem naturalnym a wyjątkowym terytorium. „Wystawa Kino Kosmos zachęca publiczność do postrzegania regionu w sposób podobny do zanurzenia się w narracji filmowej – nie poprzez linearną historię, ale fragmenty, atmosferę i ślady emocjonalne, które zakłócają stereotypową interpretację miejsca. Chodziło nam właśnie o ten moment odchylenia i ponownej, wrażliwej oceny” – dodają.

PLATO

Dla regionu charakterystyczne są ślady przemysłu ciężkiego; to trudne środowisko, lecz według kuratorek cechuje je również wrażliwość na przyrodę oraz wspólnotowe i rodzinne tradycje czy wartości. Ten troskliwy wymiar przejawia się na przykład w sposobie, w jaki miejscowa ludność utrzymuje żywą kulturę językową w postaci gwary cieszyńskiej lub w tym, jak postrzega krajobraz – nie tylko w kategorii zasobu gospodarczego, ale także miejsca osobistego zakorzenienia.

Dwóch artystów pochodzi z samego Trzyńca. Vladimír Bichler (*1952) w swoich czarno-białych fotografiach uchwycił surowy obraz puszczy Mionší, prezentując bardzo autentyczne spojrzenie na przyrodę regionu. Rudolf Štafa (1925–2014), długoletni pracownik studia promocyjnego Huty Trzynieckiej, w swych rzeźbach, stworzonych głównie z materiałów metalurgicznych, odzwierciedla dziedzictwo przemysłowe Trzyńca. Obaj artyści wnoszą do wystawy zasadnicze elementy – dzikość krajobrazu i przekształconą energię środowiska przemysłowego.

Osią dźwiękową wystawy jest słuchowisko Markéty Žáčkovéj (*1974) pt. *Kino Kosmos – próba scenariusza*, łączące lokalne dziedzictwo językowe z architekturą i historią Kina Kosmos w Trzyńcu. Kobięcie głosy czytające tekst autorki w regionalnej gwarze (po naszymu) tworzą sytuację, w której język działa nie tylko jako narzędzie komunikacji, ale także jako szyfr dla lokalnych zwyczajów i rytuałów. Ponadto krytyczka sztuki i architektury Markéta Žáčková, która pracuje na Wydziale Sztuk Pięknych i Wydziale Budownictwa Politechniki w Brnie, w ramach swoich badań dla PLATO jako pierwsza napisała obszerny i odkrywczy tekst naukowy na temat architektury Kina Kosmos, który zostanie opublikowany w internetowym wydawnictwie galerii PLATO, na platformie Octopus Press, octopus-press.cz.

Kino Kosmos w Trzyńcu zostało oddane do użytku w 1968 roku. Oryginalny budynek, którego konstrukcja dachu ma formę paraboloidy hiperbolicznej zawieszanej na stalowych linach, został zaprojektowany przez słowackich architektów Ladislava Bořutę i Aloisa Daříčka.

Biogramy artystów można znaleźć na końcu tekstu (w języku angielskim), tekst kuratorski (w języku angielskim) w załączniku.

PLATO

Dorota Jurczak: *Pyk, Sciak etc.*

Drugi projekt to wystawa polskiej artystki **Doroty Jurczak** (*1978) zatytułowana ***Pyk, Sciak etc.*** „Artystka urzekła nas umiejętnością kreowania fantastycznych światów, które oscylują między elegancją a groteską i z wyczuciem oddają tematykę fizyczności oraz tożsamości. Według nas symbolicznie wpisuje się ona również w koncepcję Kina Kosmos, jej prace potrafią w niezwykle przenikliwy sposób uchwycić atmosferę miejsca i narracji, nawiązując jednocześnie do tradycyjnych technik rzemieślniczych, które mają swoje miejsce w folklorze regionu” – wyjaśniają swoją decyzję kuratorską Daniela i Linda Dostálkove. W PLATO artystka prezentuje kolekcję prac obejmujących ceramiczne płaskorzeźby, obiekty z brązu i rysunki, w których główną rolę odgrywają tajemnicze, kruche i niepokojące stworzenia, często inspirowane ikonografią wschodnioeuropejską.

Jej głos ma jeszcze jedną ważną pozycję w PLATO – w specyficzny sposób portretuje ona zwierzęta, które są ważne dla dramaturgii PLATO w dłuższej perspektywie. Tytuł wystawy ***Pyk, Sciak etc.*** nawiązuje do rzeźb ceramicznych świń, które od samego początku miały wpływ na decyzję odnośnie wyboru prac na ostrawską wystawę. Trzy ceramiczne popiersia – Pyk, Ściak i Kanka – stanowią swoisty kręgosłup całej narracji. Świnia jako motyw niesie ze sobą silną symbolikę, często kojarzoną z nieczystością i zwierzęcością, ale na wystawie pojawia się w bajkowej formie, jako wyraz wrażliwości i empatii. „Nie postrzegamy ich już nawet jako zwierzęta, ale raczej jako karykatury ludzi, w których łatwo rozpoznać relacje i sytuacje z życia społecznego. Na wystawie te trzy popiersia łączone są z wyobrażeniami innych zwierząt i fragmentarycznymi postaciami ludzkimi, tworząc razem wielowarstwowy, poetycki i niepokojący ekosystem” – podsumowują kuratorki.

Dorota Jurczak brała udział w wielu międzynarodowych wystawach, a jej prace prezentowane były m.in. w Tate Modern w Londynie, Van Abbemuseum w Eindhoven, Muzeum Sztuki Współczesnej w Bordeaux i MoMA PS1 w Nowym Jorku. Artystka mieszka w Palermo.

Biogram artystki można znaleźć na końcu tekstu (w języku angielskim), tekst kuratorski (w języku angielskim) w załączniku.

Klucze, ja i świat

PLATO

Równolegle do tych wystaw, w przestrzeni o nazwie Dziurka od Klucza, otwarta zostanie druga część projektu *Klucze*, którego kuratorką jest Edith Jeřábková. „Klucze chcą oddać głos tym, którzy w galerii występują jako odwiedzający. W zeszłym roku w tej sali zostawili nam swoje prace, które teraz prezentujemy” – tak o koncepcji wystawy mówi jej kuratorka. „Jako galeria tworzymy własny obraz tego, kim są odwiedzający, a oni także nie wiedzą o sobie nawzajem. Chcemy stopniowo zmieniać tę relację” – dodaje.

Tym razem w przygotowanie wystawy były zaangażowane dzieci z klubu *Ahoj děčka* (pol. *Cześć, dzieciaki*), które stworzyły również komentarz kuratorski do swojego wyboru. Ich interpretacja jest częścią katalogu prac nieznanymi (zazwyczaj) autorów, który został wydany przy okazji projektu. „Polecam lekturę interpretacji. Stanowi dla mnie potwierdzenie tego, że już małe dzieci powinny mieć możliwość dzielenia się swoimi poglądami na ten świat” – podsumowuje Edith Jeřábková.

PLATO, Porážková 26, Ostrava, Czechy

Godziny otwarcia: codziennie od 10:00 do 18:00, w środę do 20:00, w poniedziałek zamknięte

Wstęp: Kibicujesz – 1 CZK; Wspierasz – 30 CZK; Serduszko – 100 CZK

plato-ostrava.cz

PLATO to dynamiczna i otwarta instytucja założona przez miasto Ostrava. Od 2016 roku prezentuje aktualne formy sztuki współczesnej (wizualnej). Od września 2022 roku mieści się w dawnym budynku historycznej rzeźni, którego przebudowa znalazła się w piątce finalistów europejskiej Nagrody im. Miesa van der Rohe 2024.

Kontakt dla mediów:

Dita Eibenová

dita.eibenova@plato-ostrava.cz

(+420) 739 678 915

Kino Kosmos

Vladimír Bichler, Persijn Broersen & Margit Lukács, Andreas Greiner, Calla Henkel & Max Pitegoff, Selmeci Kocka Jusko, Stéphanie Lagarde, Rudolf Štafa, Markéta Žáčková

PLATO

29/5–26/10/2025

Curators: Daniela and Linda Dostálková

Vladimír Bichler, a dentist by profession, is also a photographer who has for years been documenting the Mionší old-growth forest in the Moravian-Silesian Beskids, one of the most remarkable natural sites in the Czech Republic. The extroverted nature called for by his medical job is brought into harmony in the eternal forest, whose atmosphere Bichler authentically conveys. *The Old Forest* is the title of a book of his photography published by Kant in Prague in 2019. The artist resides in Třinec.

Andreas Greiner creates new and provocative tales about the relationship between people and nature, which involve artificial intelligence, living organisms, and threatened ecosystems. He endeavours for a change of perspective that would challenge the traditional dichotomy between nature and culture, both human and non-human. His works, which are often stylized and heavy on symbolism, evoke a context of scientific experimentation; they explore the impact of humans on the biological and atmospheric processes of our planet. Greiner's work has been exhibited at international shows, such as the Yokohama Triennale, the Vienna Biennale for Change, and the Geneva Biennial of Art and Urban Nature, and at institutions such as the Berlinische Galerie, Hamburger Kunsthalle, and Centre Pompidou in Paris. The artist resides in Berlin.

Calla Henkel & Max Pitegoff are an artistic duo. They work across a broad spectrum of media, and their art focuses primarily on the nature of performance. This is closely reflected in their involvement as the founders, designers, and directors of a bar in Berlin called Times and of a performance space titled New Theatre. Here they explore aspects of cooperation, discuss the roles individuals adopt as part of a community, and attempt to create works in which different artists and their work can interact and overlap. Pieces by Henkel and Pitegoff have been exhibited, for example, at solo shows at Reena Spaulings in New York, O-Town House in Los Angeles, Schinkel Pavillon in Berlin, and the Whitney Museum of American Art in New York. The artists reside in Los Angeles.

The work of **Rudolf Štafa** was closely linked with the Třinec Iron and Steel Works. The artist worked in the mill's promotional studio, and later, inspired by his work with steel as a material and his understanding of its unique features, aesthetic effects, and ways of shaping it, he found his artistic identity. The symbolism in this artist's sculptures and paintings is based on a modernist vocabulary of forms; the subject of his primarily figurative works is the harmony between humankind and nature. Some of Rudolf Štafa's most important works are sculptures displayed in Třinec, such as *The Cosmic Sun* and *Water Sculpture* at the Slezská Primary School, the sculpture *Motherhood* on T. G. Masaryk Square, and a figurative relief and the *Totem of Freedom* originally installed in front of Kino Kosmos. The artist resided in Třinec.

Stéphanie Lagarde in her video essays critically examines our perception of materials and resources, which often leads to the need to make a profit. She concentrates on situations in which both living and non-living actors implement various strategies to maintain or contest control over real and virtual territories, through systems of signs, objects, and languages. She creates conflicting scenarios from assemblages of sounds, images, and texts, which are often of a speculative nature. Her works have been exhibited at the National Museum of

PLATO

Contemporary Art in Athens, the Kunstmuseum in Bonn, and Tallinn Art Hall. She has also received awards at international short-film festivals in Bucharest, Leiden, Beijing, and Poznan. She resides in Paris.

Selmeci Kocka Jusko (Alex Selmeci & Tomáš Kocka Jusko) are an artistic duo who create complex intermedia installations or, in contrast, present collections of physical objects that function as energy tabs. These objects can be either tools that create a complex situation or the by-products of this situation. This ambiguity generates a tension, which, however, also exudes a surprising calm. The artists reject traditional exhibition formats, exploring the fluidity of interpretive mechanisms through layering visual and spatial structures. They thus examine the relationship between visual representation, memory, and perception, using experimental approaches to the structure of exhibition spaces. Selmeci and Kocka Jusko have had solo exhibitions at Prague's MeetFactory, Galerie NoD, and elsewhere. The artists reside in Prague.

Persijn Broersen & Margit Lukács are an artistic duo. They work under the assumption that, with the plethora of technology that unceasingly quotes, references, embeds, and re-tweets, the way stories are told has profoundly changed. A large part of their artistic practice is informed by these questions, deeply rooted in their interest in the workings of media and technology, intertwined with the politics of depicting landscapes culled from political, mythological, (art) historical, and filmic sources. Their work, consisting of projections, digital animations, and spatial installations, has been exhibited at institutions such as the Stedelijk Museum in Amsterdam, Centre Pompidou in Paris, the Shanghai World Expo, and Haus der Künste in Berlin. The artists reside in Amsterdam.

Markéta Žáčková is a curator and art and architecture critic. She works at the Department of Art History and Theory at the Faculty of Fine Arts of the Brno University of Technology, where she also serves as vice-dean. Her research focuses on the history of urbanism, regional planning, and the relationship between art and architecture, while also examining associated practices of power and commissioning. As a co-founder of CCEA, the Centre for Central European Architecture, and a member of the Café Utopia curatorial team, she has contributed to forming the contemporary architectural and cultural discourse. She resides in Brno.

Dorota Jurczak

Pyk, *Sciak itp.*

29/5–26/10/2025

Curators: Daniela and Linda Dostálková

Dorota Jurczak, in her dark, fantastical works, constructs a unique mythology whose characters are mysterious, fragile, and at the same time disturbing, often inspired by Eastern European iconography. Her work is highly stylized, reminiscent of snippets of some mystical tale that defies traditional logic. The artist draws from the traditions of puppetry, well known for its ability to bring characters to life and transform them into narrative vehicles, a notion essential for understanding her work. Just like in Czech puppetry, where puppets exist in a

PLATO

space marked by the tension between animation and dead matter, her characters live in strange, dreamlike worlds bearing this paradoxical dynamic. They remain in constant dialogue between fragility and a dark force, which imbues their appearance with a disturbing yet fascinating character. The artist has participated in many international shows, and her works have been exhibited at institutions such as Tate Modern in London, Van Abbemuseum in Eindhoven, the CAPC Museum of Contemporary Art in Bourdeaux, and MoMA PS1 in New York. She resides in Palermo.